

Hoger instituut
voor de arbeid

Katholieke
Universiteit Leuven

E. Van Evenstraat 2e
B-3000 Leuven

Telefoon +32 16 32 33 33
Telefax +32 16 32 33 44

DE VLAAMSE OCMW'S IN HET ARBEIDSMARKTBELEID: VAN STILLE ACTOR TOT ACTIEVE PARTNER

De Vlaamse OCMW's zijn een onmiskenbare partner geworden voor het reïntegratiebeleid van hun werkzoekende cliënten. Het gebruik van de 'sociale tewerkstelling' (art. 60 § 7 van de OCMW-wet) is in nagenoeg alle OCMW's ingeburgerd; ruim één op twaalf bestaansminimumtrekkers zijn op die manier tewerkgesteld. Van de overige tewerkstellingsinstrumenten slaat enkel het PWA echt aan. Twee op drie OCMW's doen voor de opleiding van hun cliënten een beroep op VDAB of derden.

Gemiddeld achten de OCMW's 37,5% van hun cliënten op korte termijn integreerbaar op de arbeidsmarkt. Omgerekend gaat het om ongeveer 11 000 cliënten op jaarbasis. Daarvan wordt nu bijna drie op vier daadwerkelijk gecontacteerd met een activeringsaanbod. De helft wordt bereikt via art. 60 (situatie 1999). Het aandeel geactiveerden ligt lager bij de OCMW's in de grootste steden, mede omwille van de grote concentratie bestaansminimumgerechtigden en het personeelsgebrek bij de grootste OCMW's.

Dat blijkt uit het rapport 'De Vlaamse OCMW's in het arbeidsmarktbeleid: van stille actor tot actieve partner' dat in opdracht van Vlaams minister Landuyt in het kader van het Viona-programma voor arbeidsmarktonderzoek is opgesteld door het HIVA-K.U.Leuven.

Vraag is hoever de taak van de OCMW's op het vlak van 'duurzame integratie op de arbeidsmarkt' reikt. Art. 60 § 7 van de organieke wet op de OCMW's laat een interpretatiemarge toe. In de praktijk blijkt dat 60% van alle Vlaamse OCMW's zijn rol in het arbeidsmarktbeleid ruimer opvat dan het louter sociaal verzekerd maken van de steuntrekkers. OCMW's met een ruime rolopvatting inzake hun tewerkstellingstaak activeren gemiddeld 16% meer cliënten dan OCMW's met een beperkte taakopvatting (sociaal verzekerd maken). Naast een beperkte visie heeft ook een te grote schaal (cf. grote steden) een negatieve invloed op het aandeel geactiveerden. De mate van samenwerking met andere actoren heeft als dusdanig geen invloed op het activeringsbereik.

Intern heeft 22,3% van de Vlaamse OCMW's een aparte tewerkstellingsdienst; in 55% van de OCMW's is tewerkstelling een onderdeel van het takenpakket van iedere maatschappelijk werker. Er wordt veelvuldig samengewerkt met VDAB, PWA, interimsector en lokale derden; samenwerking tussen naburige OCMW's blijft beperkter. Tot de top-3 van OCMW-gebonden knelpunten rekenen de bevroegde OCMW's: personeelstekort, kleinschaligheid en gebrek aan arbeidsplaatsen binnen het OCMW zelf om cliënten tewerk te stellen. De top-3 van algemene knelpunten is volgens de OCMW's als volgt: te ingewikkelde regelgeving (69,0% van alle OCMW's uit deze klacht), toename van administratieve taken (dossierlast) en gebrek aan interesse van andere werkgevers om OCMW-clieënten tewerk te stellen.

Uit het onderzoek kan worden geconcludeerd dat er nog ruimte is voor nieuwe instrumenten zoals de invoeg-interim (Lenteprogramma minister Vande Lanotte) naast de al bestaande. Toch volstaat het niet dat het federale beleid een aantal wettelijke mogelijkheden creëert; de OCMW's moeten het ook organisatorisch aankun-

nen en er creatief mee omspringen. Aparte federale OCMW-specifieke instrumenten blijven het gevaar inhouden van stigmatisering van de doelgroep en doublures in activeringsinspanningen op het terrein. Het debat over de rol van het OCMW in de organisatie van activerings- en reïntegratietrajecten moet daarom in de ruimere context van de Lokale Werkwinkels en het Lokaal Forum Werkgelegenheid gevoerd worden. De inspanningen die de OCMW's opbrengen maakt hen tot een onmisbare partner voor het lokale arbeidsmarkt-beleid.

Aanleiding voor het onderzoek zijn de federale en federaal-Vlaamse beleidsinitiatieven om het aantal tewerkstellingsmogelijkheden voor OCMW-cliënten te bevorderen: enerzijds door de verruiming van OCMW-externe tewerkstellingsplaatsen (art. 60§7 van de OCMW-wet) en financiële incentives, anderzijds door de algemene (niet-OCMW-specifieke) banenplanen voor werkzoekenden (WEP+, dienstenbanen, PWA) open te stellen voor OCMW-cliënten. Met het Lenteprogramma van minister Vande Lanotte zijn die mogelijkheden nog verder uitgebreid. Op het terrein leidt dit tot een dynamiek in de werking van de OCMW's. Het ontbreekt echter voortsnog aan een brede inventarisatie van de activeringsinspanningen bij de OCMW's. Aan die leemte wil dit Viona-onderzoek tegemoet komen. Het rapport behandelt achtereenvolgens de activeringsinspanningen en de factoren die daarbij een rol spelen, de wijze van organisatie en de knelpunten die OCMW's ervaren bij de begeleiding van hun cliënten naar de arbeidsmarkt. Het onderzoek is gebaseerd op een enquête bij alle 308 Vlaamse OCMW's in 1999 (respons 74,35%) en diepte-interviews bij 8 verschillende OCMW-types.

Het rapport 'De Vlaamse OCMW's in het arbeidsmarktbeleid: van stille actor tot actieve partner. Analyse van beleidsinspanningen en samenwerkingsverbanden' van Ludo Struyven (projectleider), Leen Sannen, Steven Vos, kost 575 BEF (excl. verzending) en is te bestellen bij het HIVA - K.U.Leuven, 016/32.33.32, <http://www.kuleuven.ac.be/hiva>

Contactpersoon: Ludo Struyven, 016/32.33.41, ludo.struyven@hiva.kuleuven.ac.be.

